

La Confraria de Pescadors d'Eivissa

per Felip Cirer Costa

El 1922 es fundava la Confraria de Pescadors d'Eivissa; és, idò, un bon moment per fer un viatge històric sobre el gremi de navegants i pescadors de la nostra illa. Aquest gremi de la gent de la mar fou la confraria més nombrosa i va tenir una gran intervenció en la vida social i econòmica de l'illa.

Notes històriques

Els gremis o confraries. Aquestos dos termes són sinònims per referir-se a una associació de persones del mateix ofici, generalment laïques però amb un patronatge religiós, unides per a un fi de pietat o de caritat, o de defensa i d'ajuda mútues. Solien estar subjectes a certes ordinacions i la seua afiliació era obligatòria per poder exercir l'ofici.

A Eivissa també tenien un doble caràcter religiós i professional i, per una banda, procuraven perfeccionar i reglamentar el treball, defensar els interessos de la classe, procurar la moralitat dels associats i socórrer diferents necessitats dels agremiats. Per la banda religiosa, cada gremi tenia capella, sant i solemnitats pròpies; assistien també amb les banderes i ciris a les festes majors i processons generals de l'església parroquial.

De 1458 és la primera nota de la confraria dels teixidors que posseïa la capella de l'Esperança, que aquell any fundà un benefici. La confraria de la gent de la mar (coneguda com a barquers en el segle XVI i mariners en el XVII) tenia la capella del Salvador a la plaça de la Catedral. La confraria de fusters, calafats i boters tenia la capella a Sant Elm,

Resum

Aquest article és un estudi de la història de la Confraria de Pescadors d'Eivissa, que aquest any aconsegueix el seu primer centenari.

Mots clau: pesca, pescadors, història social, Eivissa.

Abstract

This article is a study of the history of the Fishermen's Brotherhood of Ibiza, which celebrates its first centenary this year.

Keywords: fishing, fishermen, social history, Ibiza.

sota advocació de Sant Josep. El 1726 el gremi de sastres tenia la capella de l'Assumpció, a la parroquial de Santa Maria, així com els hortolans tenien la capella de Sant Antoni Abat i els sabaters la dels sants Cosme i Damià, totes a la parroquial.¹

La capella del Salvador

Des d'un primer moment, la vida corporativa de la marina eivissenca era sota l'advocació del Salvador i al Salvador era dedicada la capella de l'ofici dels barquers, que des del segle XIII es trobava a la plaça de la Catedral, encara que probablement fou construïda en el segle XIV i que avui es troba incorporada al Museu Arqueològic d'Eivissa. La primera notícia documental que es té d'aquesta capella és la crònica de la visita eclesiàstica que el 1577 realitzà a Eivissa Miquel Joan d'Ossó, per encàrrec de l'arquebisbe de Tarragona Antoni Agustí i Albanell, en què visità la capella del Salvador; en la crònica manifestà que aquesta

capella pertanyia a la confraria de l'ofici dels barquers. La importància de la confraria es manifesta en la qualitat arquitectònica i artística de l'edifici, aixecat a expenses del gremi.

Des de temps remots existia a Eivissa una confraria de mariners, diu el polígraf Enric Fajarnés Tur, establerta dins del recinte emmurallat, sens dubte per estar a lloc segur d'un colp de mà dels audaços sarraïns, amb el nom de la Transfiguració del Salvador, contigua a la seu de la Universitat. Com que la Universitat necessitava ampliar l'edifici, al llarg del segle XVII mantengué constants negociacions amb l'arquebisbe de Tarragona, i així el 1674 aprofitaren la visita del bisbe Jeroni Solivera per demanar la cessió de la capella. Insistiren el 1688 i finalment, com diu Fajarnés, "El Museu Arqueològic ocuparà l'antiga Universitat d'Eivissa i l'església de la Transfiguració, propietat de l'antiga Confraria dels Mariners".²

1. MACABICH, Isidoro (1965). *Historia de Ibiza*. Palma: Editorial Daedalus, 226 p.

2. FAJARNÉS, Enrique (1904). "Arqueología ebusitana". *Diario de Ibiza* 11 i 12 de maig de 1904. És el moment en què la Societat Arqueològica Ebusitana es traslladava als lo-

Anagrama del Pòsit de Pescadors de les Pitiüses.

El Gremi passa a l'església de la Marina

En aquell moment, 1702, quan el gremi de navegants i pescadors es traslladà a l'església de Sant Elm, ja a la Marina, el gremi va pagar la compra de l'església a les altres confraries allí establertes i també sufragà la reedificació de la fàbrica de l'església. Amb el producte de la venda de la capella del Salvador a la Universitat, s'adquiriren alguns solars contigus a la capella de Sant Elm que en permeteren l'ampliació. El 1728 se signà l'escriptura de contracte per a la construcció d'un nou retaule, que fou instal·lat el 1731. En la fornícula central fou col·locada la imatge del Salvador i en la superior, la de Sant Elm. Fou contractat el mestre escultor valencià Josep Navarro i tengué un cost de vuit-cents reals de vuit o vuit-centes lliures valencianes i un termini d'execució de tres anys.³

Els mariners varen sostenir el culte fins a la creació de la parròquia del Salvador el 1785, encara que continuaren sufragant el culte fins al 1829. El finançament de l'església i del culte era costejat pels mariners que pagaven l'anomenat quartó de Sant Elm, que abonaven

tots els vaixells de la nostra matrícula; aquest quartó de Sant Elm equivalia a la quarta part del sou que rebia un mariner sobre els guanys de cada viatge.

Coneixem l'organització del gremi que es deia de Navegants i Pescadors d'Eivissa, gràcies a un exemplar dels seus estatuts, vigents entre 1829 i 1850, que es conserva a l'Arxiu Històric d'Eivissa. El gremi el formaven, diu: "tots els pilots d'altura i pràctics, patrons de tràfic i pesca, contramestres i la resta de matriculats de la llista de veterans hàbils i inhàbils, dedicats a la navegació o a la pesca a Eivissa".⁴

El gremi de navegants va desaparèixer, com la resta dels gremis, a la segona meitat del segle XIX. La revolució liberal acabà amb els gremis; les Corts de Cadis ja havien intentat suprimir-los, el Trienni Liberal també hi estava en contra i, finalment, desaparegueren legalment durant la regència d'Isabel II per decrets de 1834 i 1836, encara que persistiren durant unes dècades. Tot seguit els treballadors passaren a agrupar-se en confraries.

Creació de la Confraria

Durant un temps, els pescadors eivissencs es trobaven agrupats en la Societat de Pescadors i Gent de Mar. El 1922 el president d'aquesta societat, Antoni Marí Marí "Mosson", va promoure la creació d'un pòsit que s'acollia a una llei promulgada el 30 de desembre de 1912, que havia de funcionar com una mutualitat per assegurar la vellesa, malalties, pèrdues d'embarcacions, facilitar la compra d'arts de pesca, etc. i poder vendre el peix sense intermediaris. En aquell moment s'apuntava la gran riquesa que suposava la pesca a les Pitiüses i la necessitat de poder exportar el peix a ports veïns com el de Palma, València, Alacant i Barcelona, aprofitant els vapors correus que sortien d'Eivissa.

A partir de l'abril d'aquell any, Antoni Marí començà a publicar diversos escrits a la premsa local po-

sant de manifest els avantatges que suposaven els pòsits amb l'eliminació dels intermediaris en la venda del peix. Posava com a exemple el pòsit de Pollença, el primer creat a les Balears. Apuntava la Reial ordre de 5 de gener de 1918, per la qual es reorganitzaven les antigues institucions de pescadors que, amb ajuda estatal, passaven a designar-se pòsit de pescador, amb caràcter laic i organitzats com a cooperativa. Aquesta ordre animava les autoritats a impulsar la creació dels pòsits. Un membre dels impulsors visità Formentera per animar-los a integrar-se en el nou pòsit.

La necessitat de solucionar l'associacionisme entre els pescadors, en els anys vint del segle XX, va fer que Alfredo Saralegui⁵ impulsàs la creació dels pòsits de pescadors, emparats per l'Estat a través de l'Institut Social de la Marina; la tasca més habitual dels pòsits i confraries era la pròpia d'una societat de socors mutus, però també incloïa la funció formativa dels seus socis i la comercialització directa de la pesca.

El 18 de juny de 1922 es constituïa el Pòsit de Pescadors "Las Pitiüses". Vicent Medina Puig va llegir el reglament que prèviament havia aprovat el governador civil. En l'assemblea constituent fou nomenada la junta de govern, que presidia el seu promotor, Antoni Marí Marí "Mosson"; vicepresident, Joan Cardona Mayans; secretari-compta-

cals de la plaça de la Catedral, cedits per l'Ajuntament d'Eivissa, i allotjar el futur Museu Arqueològic.

3. El contracte fou reproduït per Isidor Macabich a *Diario de Ibiza* de 16 de juny de 1944: "De nuestra historia. El retablo con la imagen del Salvador en la iglesia de San Telmo". El document diu que es convocaren tots els patrons de la Marina per assistir a la junta del gremi. Es relacionen 14 patrons i també hi eren el doctor en teologia Pere Tur (Martí "Boto") i el doctor en lleis Francesc Marí.

4. SORÀ, Manuel (1947). "El Gremio de Mareantes de Ibiza" a *Ibiza* núm. 23. 20-23 p.

5. Alfredo Saralegui Casellas (Ferrol, 1883 – Madrid, 1961). Ingressà el 1898 a l'escola naval i el 1904 era alferes de navili. En aquells temps fundà el grup esperantista de Cartagena. Com a ajudant de Marina a Benidorm, el 1910 fundà una cooperativa obrera de pescadors. Tot seguit, destinat a Biscaia, creà una associació protectora del pescador a la qual s'adheriren la majoria de pescadors de la província. El 1915 presentà a Gumersindo de Azcárate (republicà i president de l'Institut de Reformes Socials) el seu projecte de pòsits, que s'articulà el 1919 amb la Cooperativa de Crèdit Popular i que el 1930 passà a designar-se Institut Social de la Marina. Saralegui en fou el secretari general, fins a l'agost de 1936, en què va perdre la seua categoria militar (informació de la transcripció de la conferència de Macario Canduela, al pòsit d'Eivissa, publicada a *La Voz de Ibiza* de 31 d'octubre de 1929 i a la *Gran Enciclopèdia Catalana*).

dor, Vicent Medina Puig; vicecomptador, Francesc Ferrer Montó;⁶ tresorer, Josep Ferrer Costa i vocals: Francesc Mari Roig, Marià Castelló Castelló, Josep Cardona Canals i Vicent Torres Ribas. També designaren una junta inspectora formada pel comandant de Marina, Joaquín Gutiérrez Maldoquí; el mestre Joan Grimalt; el metge Josep Costa Roig; el patró de pesca Vicent Escanellas Ferrer i el sacerdot Bernat Ribas Ribas. Com a assessor jurídic fou designat l'advocat Pere Palau i el director de *La Voz de Ibiza*, Enric A. Fajarnés Ramon, com a conseller propagandista. El representant de Sant Antoni de Portmany era el vicepresident Joan Cardona Mayans i el de Santa Eulària des Riu, Josep Cardona Canals. Francesc Mari Roig i Marià Castelló Castelló eren els representants de Formentera.

En el mateix acte també es demanava l'adscripció de la confraria eivissenca a la Caixa Central de Crèdit Marítim, adscrita al Ministeri de Marina, i que presidia Alfredo Saralegui; havien tramès el "Reglament de la Secció de Socors Mutus" i un altre document que duia el títol de "Venda dels productes de pesca". L'aprovació de l'adscripció arribava en una comunicació de 22 de juliol.

En l'assemblea de 16 de juliol de 1922, demanaren permís per aixecar un magatzem per al peix en les andanes del port⁷ i es compraren els materials per a la construcció del magatzem; les obres començaren l'estiu de 1927. Abans d'acabar l'any de constitució, el Ministeri de Marina concedia al pòsit una subvenció de 2.000 pessetes, la màxima que permetia la llei. Per tal d'abaratir el preu del peix, el pòsit demanava l'octubre de 1923 que l'Ajuntament d'Eivissa li concedís dos llocs a la pescateria, cosa a la qual no accedia l'Ajuntament si no pagaven els drets establerts. Durant un temps

edità un butlletí que cal pensar que era dirigit pel mestre Albert, que tenia experiència periodística, ja que durant un temps fou el director d'*El Resumen*; solia incloure el balanç de l'estat de comptes de l'entitat.

El Pòsit cobrava un u per cent sobre les vendes que s'efectuaven; per exemple, el desembre de 1922 ingressà 335 pessetes, per la qual cosa, el total de peix venut pujava a 33.500 pessetes. A més de subministrar el peix per al consum local, una de les seues primeres ocupacions fou enviar peix a l'exterior, principalment a Palma i Barcelona. A començament de 1923, el peix eivissenc exportat a Barcelona pel Pòsit, tenia els següents preus: la tonyina, entre 25'50 i 30 pessetes l'arrova; el bonítol, entre 24 i 28; el calamar, entre 61 i 80; la llagosta a 130 i l'anfós, a 64 pessetes. Es feien expedicions setmanals que solien passar els 1.000 kg de peix.

L'agost de 1922 s'aprovava admetre com a sòcies i, per tant, beneficiàries de la secció de socors mutus, les dones dels socis i les que pertanyien a famílies de socis pescadors; cosa que demostra l'àmplia visió que es tenia ja en aquell moment d'incloure tots els possibles beneficiaris relacionats amb la pesca, sent indistint el sexe.

El febrer de 1923 es va obrir l'escola per a fills de pescadors, que era regentada pel mestre Antoni Albert Nieto, que també passava a ser el secretari del Pòsit i president de la secció de Cultura. Ignasi Albert també hi va impartir classes. Al poc d'obrir, ja tenia una vintena d'alumnes. A la nit es convertia, quan era necessari, en col·legi nàutic, amb classes per obtenir el títol de patró de pesca. Més endavant, va crear-se una societat de balls, a la qual se li posà el nom de La Rosa i que feia les vetllades al cafè Alhambra; el primer president en fou Joaquim Rigal i el primer ball se celebrà a final de gener de 1926; aviat, però, la societat quedà deslligada del Pòsit.

D'entre els pescadors que s'afiliaren en la primera hora, cal apuntar també Josep Serra Serra "Rafal", que tengué diversos càrrecs

La capella del Salvador, ara integrada en el Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera, amb una imatge del Salvador (foto MAEF).

al llarg dels 47 anys d'afiliat a la confraria; durant molts anys en fou el secretari, fins al 1974, que es jubilà.

A l'any de la fundació del Pòsit, se celebrà el primer acte públic, que era la benedicció de la bandera, amb un escut que era dissenyat pel pintor Josep Tarrés Palau; l'acte va tenir un llarg discurs del mestre Antoni Albert. El Pòsit s'estructurava en tres seccions: l'encarregada de la venda de peix, la de socors i la de cultura.

Una altra de les iniciatives que va dur el Pòsit fou la promoció perquè els pescadors instal·lassin motors als llaüts; el 1927 diversos pescadors els muntaren, s'aconseguien crèdits de la Caixa Central de Crèdit Marítim. També en aquell moment, es va botar un llaüt propietat del Pòsit que construïren els germans Torres "Manyà", que ja fou dotat amb un motor de la marca Deutsche Werke Kiel. Se li posà el nom de *Pósito*.

El setembre de 1929 dimitia Antoni Mari "Mosson" com a president del Pòsit a causa de discrepàncies sobre la seua actuació, cosa difícil d'entendre. Fou designat nou president Joan Cardona, que era el representant dels pescadors de Sant Antoni de Portmany. Benjamí Costa Bailach passava a ser vicepresident.

6. Francesc Ferrer Montó (nascut el 1899) fou president de la Confraria durant bona part de les dècades dels anys cinquanta i seixanta.

7. Acta de l'Ajuntament d'Eivissa del plenari del dia 15 de novembre de 1922.

La Catedral i en primer terme la capella del Salvador, primera seu de la confraria de pescadors i navegants. Destaca la rosassa d'estil gòtic (FCC).

El diumenge 27 d'octubre de 1929 se celebrava una conferència impartida per Macario Canduela Calvo, advocat i professor de literatura de l'institut local d'Eivissa. La conferència tenia el títol d'"Origen, importància i desenvolupament dels pòsits"; fou publicada en diversos números de *La Voz de Ibiza*.

En la manifestació del Primer de Maig de 1931, s'acabava de proclamar la República, la comitiva va recórrer tota la ciutat i quan va arribar davant del Pòsit, la banda musical que l'acompanyava tocà "La Marsellesa". El mestre Albert, en acabar, va donar un viva a la República i un altre al "proletariat pescador", diuen les cròniques. També relacionat amb els moments d'eufòria posteriors a la proclamació republicana, l'alcalde d'Eivissa va reunir a final de maig una reunió amb les forces vives per acordar les demandes a elevar al govern. El Pòsit fou representat pel vicepresident Benjamí Costa que, en nom de l'entitat, demanà la restauració de l'estació sanitària del port i de la Comandància de Marina, que des de 1927 havia passat a ajudantia i depenia de Mallorca. El president continuava sent el formenterer Marià Castelló.

Saralegui va visitar les Pitiüses l'agost de 1932; visità el museu arqueològic, les salines, Sant Antoni i Santa Eulària. També va incloure una excursió a Formentera per conèixer la problemàtica de la Pitiüsa del sud; en aquell moment el president del Pòsit era el formenterer Marià Castelló. Donà una conferència al Pòsit sobre la funció d'aquestes societats. Cal apuntar que Saralegui va voler participar amb un text en el número extraordinari del *Diario de Ibiza* dedicat al mestre Albert amb ocasió del seu quarantè aniversari de dedicació a l'ensenyança.

El gener de 1933 s'elegia una nova junta directiva: president, Benjamí Costa Bailach "Laieta"; vicepresident, Josep Serra Serra; secretari, Antoni Albert i vocals, Ramon Molió, Josep Planells Torres, Damià Ferrer i Joaquim Gutiérrez; els representants de Formentera eren Marià Castelló Castelló, Francesc Ferrer i Marià Castelló Verdera; el representant dels pescadors de Sant Antoni era Joan Cardona Mayans; fou designat inspector Juan Hurtado; l'administrador era Joan Guillén Boned i el tresorer, Joan Ferrer Mayans. Aquesta directiva durà fins al juliol de 1936.

La nova situació a la postguerra

Els pòsits impulsats per Alfredo Saralegui desaparegueren el 1938 quan el nou règim els enquadrà en l'organització sindical imposada pel nou règim. Tot seguit es crearen les confraries, que absorbiren els pòsits. A partir d'aquest moment el president de la confraria fou Fèlix Costa Torres, que rebia el nom de patró major. Per llei de març de 1943 recuperen la denominació de confraries i es convertiren en corporacions de dret públic i es diu que les confraries de pescadors havien d'acollir tots els treballadors de la mar. Les confraries quedaven obligades a abonar el 2'8 % dels seus ingressos per la venda del peix a Obres de Port i la confraria es reservava un 1 % del valor brut del peix venut, amb el qual poder sufragar totes les despeses que havia de cobrir.

El dia 13 d'octubre de 1944 va quedar constituïda oficialment la Confraria de Pescadors d'Eivissa, que agrupava tots els treballadors de la mar, integrada dins l'organització sindical franquista. Pocs dies després de la constitució se celebraren eleccions sindicals a les quals eren cridats tots els pescadors, socis o no socis del pòsit; la mesa electoral es trobava en el local del Pòsit. En l'anunci de la convocatòria s'especificava l'obligació de votar; en cas contrari serien castigats segons preveia la llei sindical.

Fou, però, el maig de 1947, i per ordre de la superioritat, que el Pòsit de Pescadors d'Eivissa i Formentera "Las Pithyusas" es va dissoldre per passar els seus components a formar part de la Confraria de Pescadors, per disposició de la Llei d'Unitat Sindical i segons establia l'ordre del Ministeri de Treball de 31 de març de 1943. Tenia el nom oficial de Confraria de Pescadors del Salvador. Com que no s'havia dissolt formalment, des d'octubre de 1944 legalment ja era constituïda la Confraria, amb la directiva següent: patró major, Fèlix Costa Torres; cap de la secció econòmica, Ramon Baeza; cap de la secció social, Calbet i secretari, Rafael Zornoza. La Confraria tenia delegacions a Sant

Antoni i a Formentera. A pesar del canvi de legislació, la labor principal de la confraria continuava sent la d'exercir de mutualitat per als pescadors i les seues famílies.

A més de la tasca que li era pròpia, la Confraria també intervenia en altres accions d'esbarjo i divertiment per als seus socis i així organitzava regates a rem durant les festes patronals d'agost, excursions, principalment a s'Espalmador o a Formentera, cucanyes en les festes de tradició marinera, balls, etc. Cal apuntar, per exemple, que el 1959 la Confraria col·laborà econòmicament en la publicació de l'obra *Corso*, d'Isidor Macabich, amb 500 pessetes; la importància de la contribució de la Confraria es veu quan l'Ajuntament d'Eivissa hi contribuï amb 1.000 pessetes.

En les eleccions sindicals d'octubre de 1950, formaven les meses electorals. De la secció econòmica: president, Joan Prohens Ripoll, vocals: Francesc Ferrer Montó, Ramon Baeza i Josep Serra Serra. De la secció social: president, Vicent

Vista del port d'Eivissa en una imatge de començament del segle xx. Al fons, absent, l'edifici de la Comandància de Marina, que fou enderrocat el 1915 (foto Narcís Puget).

Costa Mariné, vocals: Josep Cerveró Tur i Pablo Arbau Olivar. Resultaren elegits Carles Costa Colomar, per la secció econòmica i Isidor Escanellas Mayans, de la secció social. El patró major era Francesc Ferrer

Montó. En aquell moment també dedicaren molts d'esforços a la compra centralitzada d'ormeigs i materials per a la pesca en un intent d'aconseguir un abaratiment del preu d'aquests.

L'estiu de 1953 s'inaugurà la Llar del Pescador, depenent de la Confraria de pescadors. Era l'edifici de planta baixa i dos pisos on es pensava instal·lar una escola d'orientació marítima i una altra elemental de pesca. Es trobava al final del carrer de la Mare de Déu, vora l'escala que comunica aquest carrer amb la plaça de sa Riba. El cost de l'edifici fou d'unes 140.000 pessetes; el governador aportà 90.000 pessetes i la resta ho aportà la Confraria. En aquells moments preparaven els pescadors per a l'examen de patró de pesca, de cabotatge i de motoristes. Més endavant també formaren patrons d'esbarjo. Durant el dia, el local era una escola pública per a fills de pescadors.

En les eleccions sindicals de 1960 fou reelegit patró major Francesc Ferrer Montó; el president de la secció econòmica era Josep Ferrer Tur i el de la secció social, Joan Cardona Cardona. De 1964 tenim un cens de la confraria que diu que tenia 31 embarcacions amb 97 tripulants pel que feia al port d'Eivissa. Del total de les illes Pitiüses

El Port d'Eivissa. L'edifici primer amb terrat a dues vessants, era la Comandància de Marina i també fou la primera seu del Pòsit de Pescadors (foto Narcís Puget).

La plaça de sa Riba amb l'edifici del Pòsit en primera línia i les xarxes esteses a la drassana del racó del port (foto Torres Andiafich).

tenim que eren 158 embarcacions amb 303 tripulants.

L'escola del Pòsit

Des de sempre la Confraria va mostrar un especial interès per la formació dels seus afiliats i la dels fills. En la reunió celebrada el 24 de desembre de 1805⁸ s'accepta la renúncia de la persona que regentava l'escola de primeres lletres dels infants del gremi, Antoni Caravaca, a causa de les seues ocupacions i per la manca de salut. En substitució designaren el també prevere Joan Marí, al qual li augmentaren l'assignació a 22 reals mensuals, però amb l'obligació de subministrar aigua i tinta als alumnes.⁹

En la normativa estatal es deia que els pòsits rebrien ajudes per crear escoles de primera ensenyança, que havien d'impair la mateixa

instrucció primària que les escoles nacionals, però afegint-hi una orientació elemental de pesca i navegació. Aquestes escoles havien de tenir una petita biblioteca especialitzada.

Quan es va constituir el Pòsit, el juny de 1922, en la junta inspectora

designaren el mestre Joan Grimalt, que en aquells moments regentava l'escola pública núm. 2 de Vila, situada a la Marina, des del juny de 1915; però l'octubre d'aquell 1922 va demanar trasllat a l'escola d'Alaior. Fou en aquest moment que acudiren al mestre Antoni Albert i Nieto. Des de 1890 havia obert el Col·legi Albert, al carrer d'Anníbal, que després passà al carrer de sa Creu. Albert simultaniejà el seu col·legi amb el professorat en el Col·legi Municipal de Segona Ensenyança.¹⁰ L'escola del Pòsit, amb Albert de mestre, s'obrí el febrer de 1923 i ocupava un local vora la Comandància de Marina, a la Bomba, que també era la seu del Pòsit. El juliol de 1936 Albert preparava unes colònies escolars per als seus alumnes; cal pensar que l'inici de la guerra va frustrar-la. L'1 de setembre de 1936 i amb la intenció de mostrar una absoluta normalitat, Albert anunciava al periòdic local que es reprenien les classes. Degué durar poc, al cap de poc i amb l'arribada de les forces franquistes a Eivissa, fou empresonat. Albert fou també el secretari de la Confraria i gran defensor dels pescadors en tot

Alumnes de l'escola del Pòsit amb el mestre Antoni Albert Nieto, que la regentà entre el 1922 i 1936. Albert era president de la comissió de Cultura i també secretari del Pòsit (del llibre *Antoni Albert i Nieto. Un mestre eivissenc*).

8. *Libro de actas del Gremio de Mareantes de la isla de Ivisa que da principio en 1º de Enero de 1801*, que es custodia a l'Arxiu Històric d'Eivissa i Formentera.

9. Antoni Caravaca Martínez, de descendència valenciana, havia estat coadjutor de la parròquia de Sant Pere fins a 1801. Joan Marí Palau, de Vila, fou ordenat sacerdot aquell any de 1805 (Planells Ripoll, Joan (2007). *Preveres de les Pitiüses*. Consell Insular d'Eivissa).

moment, en especial durant les dues etapes com a regidor de l'Ajuntament d'Eivissa, 1924-25 i 1931-36. Quan l'Ajuntament acordà crear un impost de 5 cèntims per quilo de peix que permetés pagar l'escola graduada projectada, Albert s'hi oposà amb totes les seues forces; en la votació Albert fou l'únic que votà en contra de l'impost i, fins i tot indignat, abandonà el plenari. Des del públic, Antoni Marí "Mosson", president del Pòsit, sol·licità que aquest impost fos carregat únicament sobre el peix venut a la pesqueria i no sobre tot el que es pescava.¹¹

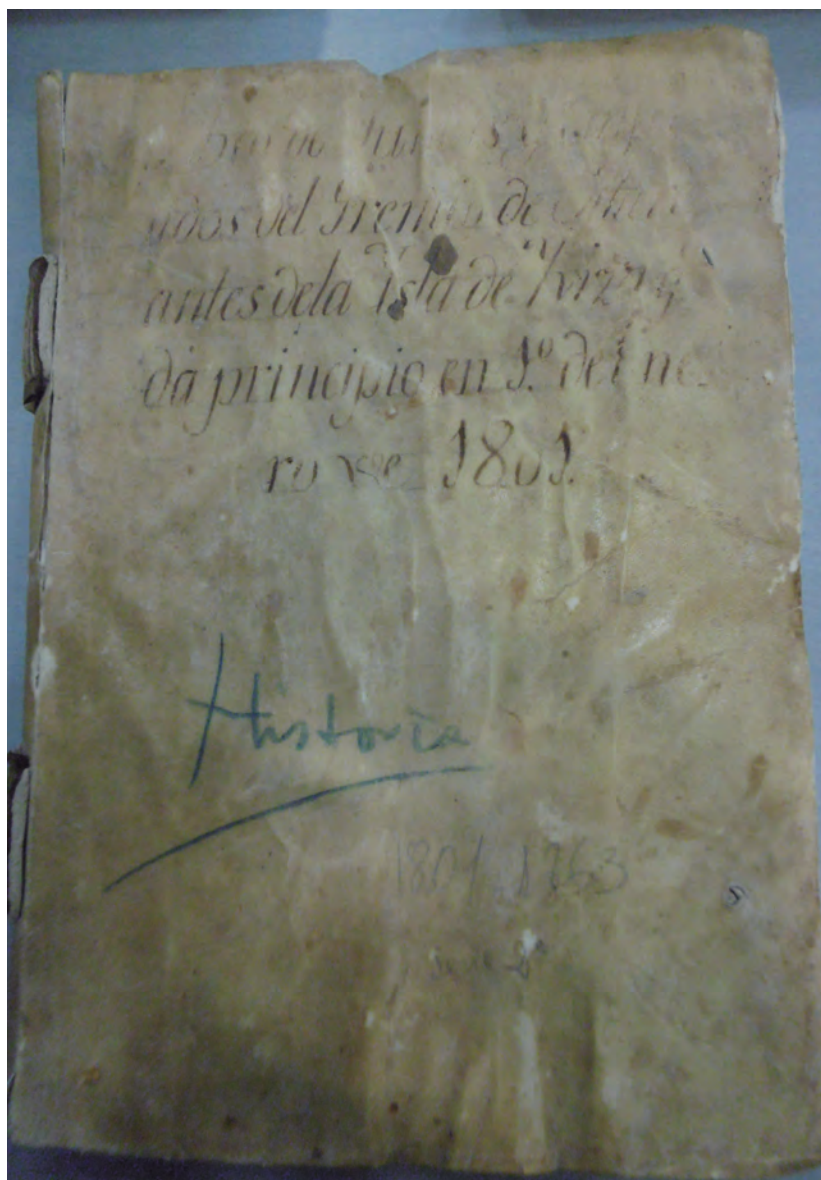
En la postguerra i fins ben avançat els anys seixanta, l'escola del Pòsit funcionà com a escola de patronat. Aquestes escoles eren promogudes generalment per associacions professionals o confessionals i l'Estat les proveïa del professorat. En aquest període ocupava l'edifici que es trobava vora l'escala del final del carrer de la Mare de Déu que el comunica amb la plaça de sa Riba.

Les noves instal·lacions pesqueres

El 1975 els establiments pesquers passaren a les noves instal·lacions portuàries, a la zona nord del port d'Eivissa. Abandonaven el racó de sa Riba, propera al barri de sa Penya, que havia estat de sempre el barri de la gent marinera. En aquell moment la Confraria tenia 260 socis i l'Autoritat Portuària posà a la seua disposició 165 metres lineals de moll i un solar on poder aixecar la resta d'instal·lacions, com llotja, fàbrica de gel, oficines, magatzems, etc. El patró major era Francesc Soler Blanes i en aquell moment es cobrava un cànon del 2'08 % de les vendes, que havien de pagar els compradors. El 1977 comptava amb 285 pescadors, distribuïts en 176 embarcacions. D'aquestes, 10 eren d'arrossegament: 7 a Vila, 2 a Sant Antoni i 1 a Formentera.

10. Cardona i Costa, Antònia (1991). *Antoni Albert i Nieto. Un mestre eivissenc*. Consell Insular d'Eivissa i Formentera.

11. *Llibre d'actes de l'Ajuntament d'Eivissa*, sessió de 20 d'octubre de 1924.

Portada del Libro de actas del Gremio de Mareantes de la isla de Ibiza que da principio en 1º de Enero de 1801 (Arxiu Històric d'Eivissa i Formentera).

El 1981 assumia el càrrec de patró major de la Confraria de Pescadors d'Eivissa Joan Ribas Suñer "Curt", amb una llarga trajectòria; el secretari, des de 1974, era Vicent Costa Maríné "Laieta". Aquest es jubilà el 1982 i passà a presidir el Club de Pensionistes de la Mar. Juntament amb Bartomeu Torres Mayans, el club organitzà una magna exposició: "Eivissa Marinera" amb una quantitat ingent d'ormejos de pesca i maquetes d'embarcacions.

El 1983 es creava la llotja de Formentera, que tingué 13 milions de pessetes d'una subvenció per a la construcció de les seues instal·lacions, pagades a mitges per la Direcció General de Pesca del Govern Balear i el Consell Insular d'Eivissa i Formentera. El president era Francesc Tur Torres "Xico Jeroni". Les confraries de Sant Antoni de Portmany i de Formentera se separaren de la d'Eivissa.

FELIP CIRER COSTA ■